

Οἱ δ' ἴξον κοίλῃν Λακεδαίμονα κητώεσσαν,
 πρὸς δ' ἄρα δώματ' ἔλων Μενελάου κυδαλίμοιο.
 τὸν δ' εὖρον δαινύντα γάμον πολλοῖσιν ἔτησιν
 υἱέος ἠδὲ θυγατρὸς ἀμύμονος ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.
 τὴν μὲν Ἀχιλλῆος ῥήξήνορος υἱεῖ πέμπεν· 5
 ἐν Τροίῃ γὰρ πρῶτον ὑπέσχετο καὶ κατένευσε
 δωσέμεναι, τοῖσιν δὲ θεοὶ γάμον ἐξετέλειον.
 τὴν ἄρ' ὃ γ' ἔνθ' ἵπποισι καὶ ἄρμασι πέμπε νέεσθαι
 Μυρμιδόνων προτὶ ἄστυ περικλυτόν, οἷσιν ἄνασσεν.
 υἱεῖ δὲ Σπάρτηθεν Ἀλέκτορος ἤγετο κούρην, 10
 ὅς οἱ τηλύγετος γένετο κρατερὸς Μεγαπένθης
 ἐκ δούλης· Ἐλένη δὲ θεοὶ γόνον οὐκέτ' ἔφαινον,
 ἐπεὶ δὴ τὸ πρῶτον ἐγείνατο παιδ' ἐρατεινὴν,
 Ἐρμιόνην, ἣ εἶδος ἔχε χρυσέης Ἀφροδίτης.
 Ὡς οἱ μὲν δαίνυντο καθ' ὑπερεφές μέγα δῶμα 15
 γείτονες ἠδὲ ἔται Μενελάου κυδαλίμοιο,
 τερπόμενοι· μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς
 φορμίζων· δοιῶ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοῦς
 μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνεον κατὰ μέσσους.
 Τῷ δ' αὖτ' ἐν προθύροισι δόμων αὐτῷ τε καὶ ἵππῳ, 20
 Τηλέμαχος θ' ἦρωσ καὶ Νέστορος ἀγλαὸς υἱός,
 στήσαν· ὁ δὲ προμολῶν ἴδετο κρείων Ἐτεωνεύς,
 ὄτρηρὸς θεράπων Μενελάου κυδαλίμοιο·
 βῆ δ' ἵμεν ἀγγελέων διὰ δώματα ποιμένι λαῶν,
 ἀγχού δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· 25
 «Ξεῖνω δὴ τινε τώδε, διοτρεφὲς ᾧ Μενέλαε,
 ἄνδρε δύω, γενεῇ δὲ Διὸς μέγαλοιο εἵκτον.
 ἀλλ' εἴπ', ἣ σφωῖν καταλύσομεν ὠκέας ἵππους,
 ἣ ἄλλον πέμπωμεν ἱκανέμεν, ὅς κε φιλήσῃ.»

Ἄφιξη στη
 Λακεδαίμονα
 (στ. 1-19)

Κι εκείνοι ἔφτασαν στην κοίλη Λακεδαίμονα με τις χαράδρες,
 κι αμέσως τράβηξαν προς τα ανάκτορα του ξακουσμένου Μενελάου.
 Τον βρήκαν γάμο να γιορτάζει με συγγενεῖς πολλούς και φίλους
 του γιου και της λαμπρῆς του θυγατέρας μέσα στον οἶκο του.
 Αυτὴν λοιπὸν τὴν ἔστειλε στο γιο του ανδρειωμένου Αχιλλεά· 5
 γιατί στην Τροία πρώτα υποσχέθηκε και συγκατένευσε
 πῶς θα τὴν δώσει, και οι θεοὶ σ' αυτούς τελείωναν το γάμο.
 Αυτὴν εκείνος τότε με ἄρματα και ἵππους ἔστειλε να πάει
 στο ξακουστό των Μυρμιδόνων ἄστυ, ὅπου βασίλευε.
 Στο γιο του πάλι ἀπὸ τὴ Σπάρτη οδήγησε του Αλέκτορα τὴν κόρη, 10
 ο οποίος στερνός του εἶχε γεννηθεῖ ο ανδρείος Μεγαπένθης
 ἀπὸ μια δούλη· και στην Ελένη πια οι θεοὶ παιδί στο φως δεν ἔφεραν,
 ἀφότου γέννησε το πρῶτον κόρη ἀξιαγάπητη,
 τὴν Ερμιόνη, ἣ οἷα εἶχε τὴν ὄψη τῆς χρυσῆς Αφροδίτης.
 Ἔτσι λοιπὸν αυτοὶ ἔτρωγαν κι ἔπιναν στο υψηλόροφο μεγάλο ἀνάκτορο 15
 οι γείτονες κι οι συγγενεῖς του ξακουσμένου Μενελάου,
 διασκεδάζοντας· στη συντροφιά τους τραγουδοῦσε θεῖος ἀοιδὸς
 κρούοντας φόρμιγγα· κι ἀντικρυστά σ' αυτούς δυὸ ἄλτες
 δίνοντας τόνο στο χορὸ ἀνάμεσά τους στριφογύριζαν.
 Ἐκείνοι πάλι στις πύλες μπρος των ἀνακτόρων οι δυὸ και τ' ἄλογα, 20
 ο ἀρχοντικός Τηλέμαχος κι ο ἀγλαὸς γιος του Νέστορα,
 σταμάτησαν· κι αυτούς βγαίνοντας ἐξω εἶδεν ο προεξάρχων Ἐτεωνεύς,
 θεράπων πρόθυμος του ξακουσμένου Μενελάου·
 πῆγε να τ' ἀναγγεῖλει μέσα στ' ἀνάκτορα στον ποιμενάρχη των λαῶν,
 κι ἀφοῦ κοντά του στάθηκε ἔλεγε λόγια που πετοῦν στον ἀνεμο· 25
 «Κάποιο ζευγάρι ξένων ἀσφαλῶς εἶναι ἐδῶ, θεόθρεφτε Μενέλαε,
 δυὸ ἄνδρες, κι ἀπὸ γενιά του Δία του μεγάλου φαίνονται.
 Ἀλλὰ πες ἢ τα γοργά τους ἄλογα ἀπὸ το ζυγὸ να λύσομε,
 ἢ σ' ἄλλον να στείλομε να πάνε που να φιλοξενήσει.»

Ἰποδοχή
 στ' ἀνάκτορα
 του Μενελάου
 (στ. 20-75)

Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη ξανθὸς Μενέλαος· 30
 «οὐ μὲν νήπιος ἦσθα, Βοηθοῖδῃ Ἐτεωνεῦ,
 τὸ πρίν· ἀτὰρ μὲν νῦν γε πάϊς ὧς νήπια βάζεις.
 ἦ μὲν δὴ νῶϊ ξεινήϊα πολλὰ φαγόντε
 ἄλλων ἀνθρώπων δεῦρ' ἰκόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς 35
 ἔξοπίσω περ παύσῃ δῖζυός. ἀλλὰ λυ' ἵππους
 ξείνων, ἐς δ' αὐτοὺς προτέρω ἄγε θοινηθῆναι.»
 Ὡς φάθ', ὁ δὲ μεγάροιο διέσσυτο, κέκλετο δ' ἄλλους
 ὀτρηροὺς θεράποντας ἅμα σπέσθαι ἐοῖ αὐτῶ.
 οἱ δ' ἵππους μὲν λῦσαν ὑπὸ ζυγοῦ ἰδρώοντας,
 καὶ τοὺς μὲν κατέδησαν ἐφ' ἵππείησι κάπησι, 40
 πὰρ δ' ἔβαλον ζειάς, ἀνὰ δὲ κρι λευκὸν ἔμιξαν,
 ἄρματα δ' ἔκλιναν πρὸς ἐνώπια παμφανόωντα,
 αὐτοὺς δ' εἰσήγον θεῖον δόμον· οἱ δὲ ἰδόντες
 θαύμαζον κατὰ δῶμα διοτρεφέος βασιλῆος.
 ὧς τε γὰρ ἠελίου αἴγλη πέλεν ἠὲ σελήνης 45
 δῶμα καθ' ὑψερεφές Μενελάου κυδαλίμοιο.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρησαν ὀρώμενοι ὀφθαλμοῖσιν,
 ἔς ῥ' ἀσαμίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο.
 τοὺς δ' ἐπεὶ οὖν δμῶαι λοῦσαν καὶ χρίσαν ἐλαίῳ,
 ἀμφὶ δ' ἄρα χλαίνας οὐλας βάλλον ἠδὲ χιτῶνας, 50
 ἔς ῥα θρόνους ἔζοντο παρ' Ἀτρεΐδην Μενέλαον.
 χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
 καλῆ χρυσεῖη, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
 νίψασθαι· παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
 σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα, 55
 εἶδατα πόλλ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
 δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας
 παντοίων, παρὰ δὲ σφι τίθει χρύσεια κύπελλα.
 τῷ καὶ δεικνύμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος·
 «Σίτου θ' ἄπτεσθον καὶ χαίρετον· αὐτὰρ ἔπειτα 60
 δείπνου πασσαμένω εἰρησόμεθ' οἷ τινές ἐστον
 ἀνδρῶν· οὐ γὰρ σφῶν γε γένος ἀπόλωλε τοκῆων,
 ἀλλ' ἀνδρῶν γένος ἐστὲ διοτρεφέων βασιλῆων

Και προς αυτόν με αγανάκτηση μεγάλη απάντησε ο ξανθός Μενέλαος· 30
 «Δεν ήσουν σίγουρα ανόητος, γιε του Βοήθου, Ετεωνέα,
 πριν· ωστόσο τώρα σαν το μικρό παιδί ανόητα μιλάς.
 Πραγματικά λοιπόν εμείς φιλόξενα πολλά αφού γευθήκαμε
 άλλων ανθρώπων ήλθαμε εδώ, με την ελπίδα κάποτε ο Δίας 35
 τουλάχιστον στο μέλλον τις συμφορές να παύσει. Αλλά λυε τα άλογα
 των ξένων, κι αυτούς οδήγησέ τους μέσα να ευωχηθούν στην τράπεζα.»
 Έτσι είπεν, κι αυτός ορμώντας βγήκε από την αίθουσα, είχε καλέσει
 και άλλους πρόθυμους θεράποντες μαζί να τον ακολουθήσουν.
 Αυτοί λοιπόν τ' άλογα από το ζυγό έλυσαν καταϊδρωμένα,
 αυτά γερά πολύ τα έδεσαν στις αλογίσσιες πάχνες, 40
 βρώμη τους έβαλαν μπροστά, με κρι λευκό την ανακάτεψαν,
 στον τοίχο πλάι που άστραφτε ακούμπησαν την άμαξα,
 κι αυτούς μέσα οδήγησαν στο θεϊκό οικοδόμημα· και γύρω όπως κοίταζαν
 θαύμαζαν το ανάκτορο του ως θεού αναθρεμμένου βασιλιά.
 Γιατί σαν ήλιου λάμψη και σελήνης άστραφτε 45
 σ' όλο το υψηλόροφο ανάκτορο του ξακουσμένου Μενελάου.
 Όταν λοιπόν ευφράνθηκαν το θέαμα κοιτώντας,
 πήγαν και λούσθηκαν στα απαστράπτοντα λουτρά.
 Κι αυτούς όταν οι δούλες έλουσαν και άλειψαν με λάδι,
 κι αφού τους φόρεσαν πυκνόμαλλες χλαμύδες και χιτώνες, 50
 σε θρόνους να καθίσουν έβαλαν πλάι στο γιο του Ατρέα Μενέλαο.
 Και η αμφίπολος νερό φέρνοντας για τα χέρια σε μια κανάτα
 ωραία και χρυσή έχυνε, πάνω από αργυρή λεκάνη,
 για να πλυθούν· και άπλωσε κοντά τραπέζι σκαλιστό.
 Και η σεβάσμια οικονόμος φέρνοντας παράθεσε ψωμί, 55
 φαγώσιμα πολλά προσθέτοντας με προθυμία από τα ευρισκόμενα.
 Κι ο της τραπέζης δίσκους υψώνοντας παράθεσε με κρέατα
 παντοίων ειδών, κι εμπρός τους τοποθέτησε κύπελλα χρυσά.
 Κι αυτούς υποδεχόμενος προσφώνησε ο ξανθός Μενέλαος·
 «Πάρτε ψωμί κι οι δυό και καλώς ήλθατε. Κι αμέσως έπειτα, 60
 αφού το φαγητό γευθείτε, θα σας ρωτήσομε ποιοί είστε·
 γιατί δεν έχει από σας σβηστεί το γένος των γονιών σας,
 αλλά είστε από γενιά θεόθρεπτων ανθρώπων βασιλιάδων

σκηπτούχων, ἐπεὶ οὐ κε κακοὶ τοιούσδε τέκοιεν.”

Ὡς φάτο, καὶ σφιν νῶτα βοὸς παρὰ πίονα θῆκεν 65
ὄπτ' ἐν χερσὶν ἐλών, τὰ ρά οἱ γέρα πάρθεσαν αὐτῶ.
οἱ δ' ἐπ' ὀνειάθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε Νέστορος υἱόν,
ἄγχι σχὼν κεφαλῆν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι· 70

“Φράζεο, Νεστορίδη, τῶ ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῶ,
χαλκοῦ τε στεροπὴν καὶ δώματα ἠχῆεντα,
χρυσοῦ τ' ἠλέκτρον τε καὶ ἀργύρου ἠδ' ἐλέφαντος,
Ζηνός που τοιῆδε γ' Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή,
ὅσσα τάδ' ἄσπετα πολλὰ· σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.” 75

Τοῦ δ' ἀγορεύοντος ξύνετο ξανθὸς Μενέλαος,
καὶ σφεας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

“Τέκνα φίλ', ἧ τοι Ζηνὶ βροτῶν οὐκ ἄν τις ἐρίζοι·
ἀθάνατοι γὰρ τοῦ γε δόμοι καὶ κτήματ' ἔασιν· 80
ἀνδρῶν δ' ἧ κέν τις μοι ἐρίσσεται, ἧὲ καὶ οὐκί,
κτήμασιν. ἧ γὰρ πολλὰ παθῶν καὶ πόλλ' ἐπαληθεῖς
ἠγαγόμην ἐν νηυσὶ καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον·

Κύπρον Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεῖς,
Αἰθίοπας θ' ἰκόμην καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς
καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι. 85

τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.
ἐνθα μὲν οὔτε ἄναξ ἐπιδευῆς οὔτε τι ποιμὴν
τυροῦ καὶ κρειῶν οὐδὲ γλυκεροῖο γάλακτος,
ἀλλ' αἰεὶ παρέχουσιν ἐπηετανὸν γάλα θῆσθαι.

ἦος ἐγὼ περὶ κείνα πολὺν βίοτον συναγείρων 90
ἠλώμην, τῆός μοι ἀδελφεὸν ἄλλος ἔπεφνε
λάθρη, ἀνωϊστί, δόλω οὐλομένης ἀλόχοιο·
ὧς οὐ τοι χαίρων τοῖσδε κτεάτεσσιν ἀνάσσω.

καὶ πατέρων τάδε μέλλετ' ἀκουέμεν, οἳ τινες ὑμῖν 95
εἰσίν, ἐπεὶ μάλα πολλὰ πάθον, καὶ ἀπώλεσα οἶκον
εὔ μάλα ναιετάοντα, κεχανδότα πολλὰ καὶ ἐσθλά.
ὧν ὄφελον τριτάτην περ ἔχων ἐν δώμασι μοῖραν

με σκήπτρο, γιατί τέτοιους δεν θα γεννούσαν ἄσημοι.»

Ἔτσι εἶπεν, κι εμπρός τους έβαλε πλάτη βοδιού παχειά 65
ψητή πιάνοντας με τα χέρια, την οποία τιμητικά στον ίδιο είχαν παραθέσει.
Κι αυτοί στα έτοιμα μπροστά τους φαγητά τα χέρια άπλωναν.
Κι όταν από ποτό και φαγητό τελείως χόρτασαν,
τότε λοιπόν εἶπε ο Τηλέμαχος στου Νέστορα το γιο,
κοντά του το κεφάλι γέρονοντας να μην ακούσουν οι άλλοι· 70

«Κοίταξε, Νεστορίδη, μες στη ψυχή μου αγαπημένε,
πόσο αστράφτει ο χαλκός στα ηχηρά ανάκτορα,
πόσο ο χρυσός, το ήλεκτρο, το φίλνισι, το ασήμι.
Ὅμοια μέσα ασφαλώς και του Ολύμπιου Δία τα δώματα,
όπως αυτά τ' ανείπωτα πολλά· δέος με συνέχει κοιτώντας τα.» 75

Κι αυτόν όπως μιλούσε άκουσε ο ξανθός Μενέλαος,
και προσφωνώντας και τους δυό έλεγε λόγια που πετούν στον άνεμο·

«Παιδιά μου, πραγματικά από τους θνητούς αδύνατο κανείς να παραβγεί
στον Δία· γιατί αθάνατα τα ενδαιτήματα και τ' αποκτήματά του·
από τους ανθρώπους όμως κάποιος μπορεί να παραβγεί μαζί μου, μπορεί και όχι, 80
σ' αυτά που έχω. Αλήθεια, πολλά τραβώντας και σε πολλά αφού περιπλανήθηκα
τα έφερα μέσα στα πλοία και ὀγδοη χρονιά ήταν που ήρθα·

στην Κύπρο, στη Φοινίκη και στους Αιγύπτιους αφού περιπλανήθηκα,
έφτασα στους Αιθίοπες, στους Σιδονίους, στους Ερεμβούς,
ακόμη στη Λιβύη, όπου τ' αρνιά βγάζουν αμέσως κέρατα. 85

Μέσα στο χρόνο τρεις φορές γεννούν τα πρόβατά τους.
Εκεί λοιπόν ούτε ο βασιλιάς ούτε ο βοσκός στερούνται
τυρί και κρέατα, ούτε το γάλα με τη γλυκειά τη γεύση,
αλλά ὄλο το χρόνο συνεχώς προσφέρουν γάλα γι' άρμεγμα.

Κι ενώ εγώ στα μέρη εκείνα πλούτο πολύ μαζεύοντας 90
περιφερόμουν, την ίδια ώρα τον αδελφό άλλος μου σκότωνε
κρυφά, ανέλπιστα, με δόλο της τρισκατάρατης συζύγου·
έτσι χωρίς να χαίρομαι σ' αυτά τα πλούτη βασιλεύω.

Κι από τους πατεράδες σας ίσως τα έχετε ακούσει, όποιοι 95
και νά 'ναι, μια κι έπαθα τόσα πολλά, και σπίτι έχασα
αχμαίο κι ανθηρό, που μέσα είχε σπουδαία και πολλά.
Μακάρι από αυτά το τρίτο μόνο έχοντας στ' ανάκτορά μου